

Wil men echter een blijvende en wetenschappelijker herinnering, dan bestaat ook daarvoor een oneindig betere weg. Reeds de heer Thijssse heeft er eens op gewezen in een oude jaargang der *L. N.*; maar 't gevolg schijnt me klein toe. Misschien was het niet het goede oogenblik. In elk geval wil ik nog eens de jonge natuurliefhebbers aanraden, niet te verzamelen, maar een schets- en dagboek te houden.

Het teekenen dwingt ons acht te geven op schoonheid van lijnen en kleuren, op merkwaardigheden, die voor een verzamelaar misschien verloren gaan. Het doorbrengen van eenigen tijd op dezelfde plaats in de natuur onder aangename bezigheid (teekenen) geeft ook vanzelf aanleiding tot allerlei waarneming. De herinnering eraan is dieper en het brokje natuur blijft ongeschonden.

Trachten naar volledigheid (bijna onbereikbaar) komt niet voor; we nemen wat we krijgen kunnen, overtuigd, dat dit steeds de moeite waard is.

Laat nu niemand zeggen: „ik kan niet teekenen, ik heb geen aanleg!” Wie doorzet, kan. 't Aanleeren kost eerst wat tijd en moeite, maar op den duur brengt ieder 't zoover, dat hij allerlei planten en dieren (zelfs vogels en kevers) zoo kan nateekenen, dat de gemaakte indruk wordt weergegeven, tenminste voor den teekenaar zelf. En dan is 't doel bereikt.

Verzamelen gaat ook niet van een leien dakje! De vele handleidingen en aanwijzingen die telkens weer noodig zijn, bewijzen dat gelukkig. Op den duur is teekenen veel minder tijdrovend, minder kostbaar, en algemeener; eenige schetsboekjes wegen ruim op tegen een „bijna complete” collectie.

Het bijwerken is 't makkelijkst met inkt, anders ook pastil of waterverf. En om deze praktische raad met eenige te vermeerderen:

Gebruik potlooden merk: „KOH-I-NOOR” BB of B, tegenwoordig overal verkrijgbaar en buitengewoon duurzaam. Ook vlekken zij veel minder, maar glanzender. Neem verder een schetsboekje in flink zakformaat met papier van goede kwaliteit. (Er zijn uitmuntende Engelsche boekjes van 15 à 30 cent).

Begin met iets eenvoudigs, b. v. in den winter: knoppen en takken van boomen en hunne habitus. Ik weet bij ondervinding hoe dat aanleert en 't is een prettige studie op de koop toe.

Vergelijk dan eens de gezellige teekenuurtjes met de omslachtige, agiteerende methoden van verzamelen! Ge wint tijd genoeg om uw schetsjes uit te werken, en bovendien uw dagboek bij te houden, waarin ge de voornaamste indrukken en vondsten, die de natuur u geeft, tracht weer te geven. Als hulpmiddel kunt ge op de excursies al aan teekeningen in potlood maken op de nietbeteekende zijden van het schetsboek. Een en ander is nuttiger dan men oppervlakkig denkt. Om eens een paar hoofdpunten te noemen. Teekenen bevordert ons schoonheidsgevoel; het houden van een dagboek sluit in een streven naar nauwkeurigheid van uitdrukking, etc.

En wat een heerlijke herinneringen! De merkwaardigste kunt gij ter mededeeling, en gemakkelijk uitwisschen.

Daarom, jonge krachtige natuurliefhebbers, die u, al is 't maar weinige uren, wilt oprisschen in *De Levende Natuur*, leg geen verzamelingen aan. Mijn raad is: teekenen en beschrijf. Dwaal ik hierin, dan zal ik blij zijn, mijnerzijds dezelfde hulp te ontvangen als welke ik hierbij alle natuurvrienden aanbiedt.

Delft, November 1901.

P. VERHAGEN LZ.

Calla palustris.

Bijgaande fotografie vertoont een groepje slangenwortels uit de plassen van Kortenhoef. Het ziet er zeer aantrekkelijk uit en in gedachte zie ik menig lezer of lezeres al water-tanden en hunkeren naar zoo'n plekje. Op 't oogenblik zijn er nog slangenwortels genoeg, maar wij hebben toch al twee plaatsen waar ze geheel en al uitgeroeid zijn en dat spijt ons geducht. Laat toch iedereen bedenken dat het een

schande is nergens een enig exemplaar mee te nemen. Het is tegenwoordig zoo gemakkelijk overal te komen, dat het aanleggen van verzamelingen van doode planten best vervangen kan worden door het aanleggen van een register van groeiplaatsen, zoo mogelijk voorzien van schetssteekeningen. In plaats van het doorbladeren van een muf her-

Slangenwortel in de Kortenhoefsche plasser.
Photografie van den heer VAN DER PLASSCHE.

barium treedt dan de wandeling door een rijke streek, die op deze manier niets van zijn rijkdommen verliest. Maar als de groene beginnertjes zoo blijven uitrukken en uitroeien, blijft er voor de serieuze werker ten slotte niets over. Ontziet de planten en ontwortel zonder dringende noodzakelijkheid geen enkele, die nu niet algemeen voorkomt.

T.

Een Zeemuis.

Uw tijdschrift is in onzen huiselijken kring altijd eene welkome verschijning. Met belangstelling volgen wij de vele belangwekkende mededeelingen, daarin over dieren en planten gedaan. Vooral de vragen en antwoorden aan het eind trekken zeer onze aandacht, omdat ook leeken daardoor aangemoedigd worden hunne waarnemingen mede te deelen. Ik hoop, dat het volgende u belangrijk genoeg voorkomt, om het een plaats in deze rubriek te gunnen.

Mijn dochtertje vond gisteren aan het strand, onder aangespoeld hout, een vreemd voorwerp, dat bij aanraking bleek zich te kunnen bewegen en een dier te zijn. In een zakboekje bracht zij het naar huis, waar het voorloopig op het zand in ons rupsenhuis werd neergelegd. Toen ik thuis kwam, kwam mij deze verblijfplaats wat droog voor en vulde ik een bak met zand en zeewater, waarin het dier zich meer in zijn element scheen te voelen. Het dier is ongeveer 17 cM. lang en heeft een langwerpige gedaante met vrij breed rug. De huid is week en leerachtig, van boven grauw, de kleur van nat zand, van onderen lichter, meer de kleur van een aardworm. Aan beide zijden is langs het lichaam een rij pooten, ik telde er 27, gelijkende op de vleezige pooten van eene rups, doch ieder voorzien van een bos zwarte, stijve, scherpe haren, met roodbruinen glans. Bovendien is het lichaam omzoomd door roodglanzende haren, benevens twee rijen zwarte, scherpe haren in bosjes geplant. De buikzijde is gegroefd en geribd als een aardworm. Aan het meest spitse uiteinde (ik weet niet of het de kop of de staart is) hangt een doorschijnende, glibberige massa, van structuur als het lichaam van een zeekwal. Toen ik het gisteren aanraakte, spoot het daar uit eene opening een straal zwart vocht ongeveer 1 dM. ver uit. Van tijd tot tijd beweegt het lichaam zich als voor ademhaling en vloeit water uit eene opening in den rug. Tot zoover mijne waarneming over het dier. Daar ik morgen met de kinderen het Aquarium ga bezoeken, zal ik het dier in een blik met nat zand meenemen en aan het Aquarium ter plaatsing aan-